

Grzegorz Joachimiak

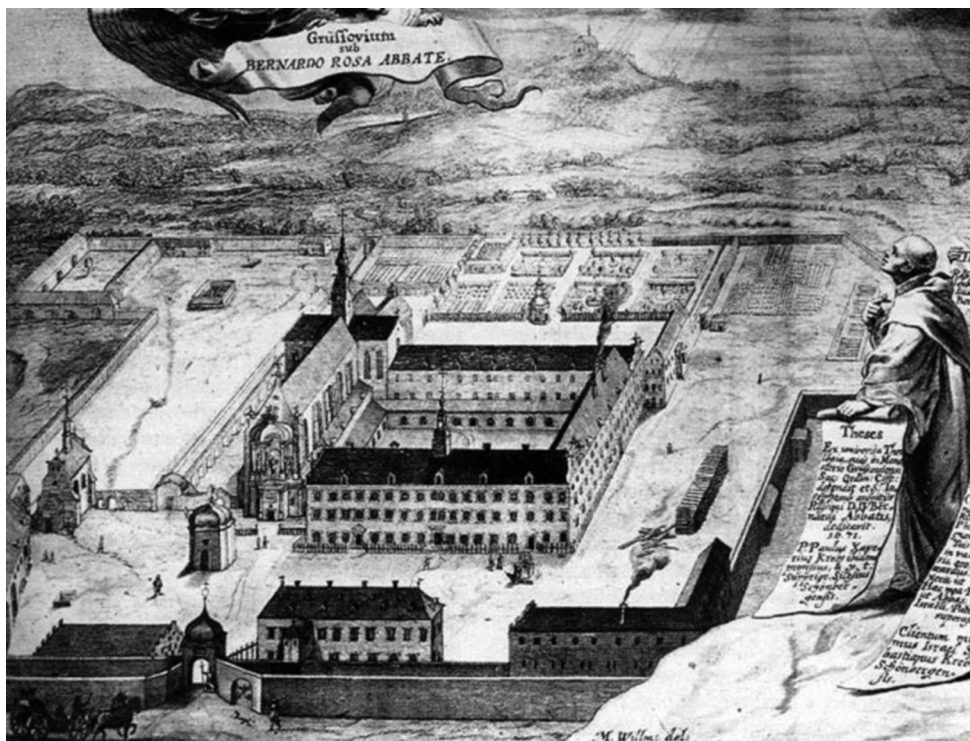
Wrocław

Casus atrybucji utworów Carla Sedlacka z tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich w kontekście odnalezionych dokumentów archiwalnych

Dotychczasowe życie benedyktynów w Saint Michel de Tonnerre pobudziło ówczesnego opata Roberta (zm. 1111 r.) do odnowienia zasad funkcjonowania zgromadzenia zakonnego. Dało to podstawę do powołania nowego zakonu cystersów. Ich oparta na benedyktyńskich wzorach reguła spowodowała, że słynna dewiza św. Benedykta z Nursji „ora et labora” stała się również wyróżnikiem cystersów. Pierwszy kodeks regulujący najważniejsze elementy ich zreformowanego życia zakonnego przygotował św. Bernard z Clairvaux (1090–1153), a jego działalność posłużyła za wzór do naśladowania dla późniejszych pokoleń¹. Nie zabrakło tam również uwag o muzyce, która zawsze stanowiła nieodłączny element monastycznego życia zakonu². Nie inaczej było również na Śląsku, gdzie pierwsi cystersi znaleźli się już po około 65 latach od utworzenia zakonu, a w XIII wieku tworzyli bardzo silny ośrodek reprezentowany w siedmiu miejscowościach, przez co w znaczący sposób wpływali na kształtowanie kultury tego regionu. Opactwa cysterskie utworzono w Lubiążu, Henrykowie, Trzebnicy (klasztór żeński), Kamieńcu Ząbkowickim, Krzeszowie, Rudach i Jemielnicy. Mimo kryzysów, jakie przeżywały te ośrodki w czasach wojen, najazdów i reformacji, ostatecznie potrafiły odbudować swoją pozycję i kreować odnowione oblicze zakonu, widziane w okresie nowożytnym, a szczególnie po soborze w Trydencie, przez pryzmat kontreformacji, obejmującej wiele elementów funkcjonowania kultury. Ciekawym przykładem takiej sytuacji

¹ P. Tarlinski, *Teologiczno-estetyczne aspekty duchowości cysterskiej*. W: *Johannes Nicius. Epoka, duchowość, życie i twórczość*. Red. R. Pośpiech, P. Tarlinski. Opole 2008, s. 94.

² E. Fubini, *Historia estetyki muzycznej*. Przeł. Z. Skowron. Kraków 2002, s. 94.

Ilustracja 1. Tezy dedykowane krzeszowskiemu opatowi Bernhardowi Rusie z przedstawieniem opactwa w Krzeszowie. Johann Tscherning według Michaela Willmanna, po 1678 r., klasztor benedyktynek w Krzeszowie. Reprodukacja za: A. Kozieł, *Angelus Silesius. Bernhard Rosa i Michael Willman czyli sztuka i mistyka na Śląsku w czasach baroku*. Wrocław 2006, s. 413.

jest klasztor cystersów z Krzeszowa. Dzięki aktywności opata, później również wikariusza generalnego o. Bernharda Rosy (1624–1696) stał się on jednym z czołowych ośrodków kontreformacyjnych na Śląsku (zob. ilustracja 1). To właśnie w Krzeszowie zachowała się kolekcja czternastu tabulatur lutniowych, wśród których znajdują się kompozycje Carla Sedlacka [Zedlacka, Sedlaka] (zob. tabela 1). Warto w tym miejscu przypomnieć kilka informacji o samej kolekcji.

Tabela 1. Kolekcja rękopiśmiennych tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich z XVIII w.

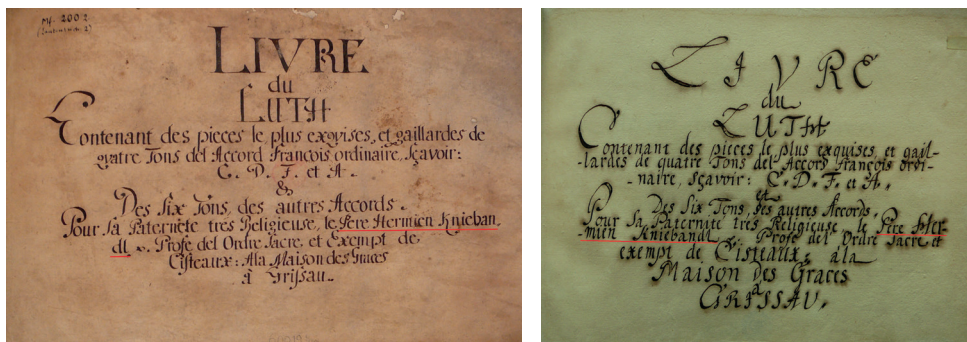
Lp.	Dawna sygnatura (<i>olim</i>)	Aktualna sygnatura	Uwagi
1.	Mf. 2001a + Mf. 2001b	PL-Wu RM 4135a + PL-Wu RM 4135b	Duety lutniowe
2.	Mf. 2002	PL-WRu 60019 Muz.	Dedykacja dla o. H. Kniebandla

Lp.	Dawna sygnatura (<i>olim</i>)	Aktualna sygnatura	Uwagi
3.	Mf. 2003	PL-Wu RM 4136	—
4.	Mf. 2004	PL-Wu RM 4137	—
5.	Mf. 2005	PL-Wu RM 4138	—
6.	Mf. 2006	PL-Wu RM 4139	—
7.	Mf. 2007	—	Zaginiona [z kompozycjami E. Reusnera mł.]
8.	Mf. 2008	PL-Wu RM 4140	Kompozycje Carla Sedlacka
9.	Mf. 2009	PL-Wu RM 4141	Kompozycje Carla Sedlacka
10.	Mf. 2010	PL-Wu RM 4142	Kompozycja Carla Sedlacka
11.	Mf. 2011	PL-Wu RM 4143	—
12.	K. 44	PL-Wn 396 Cim.	Dedykacja dla o. H. Kniebandla, rkps z biblioteki Schaffgotschów
13.	[nr inw.?] 1938.111	PL-Wu RM 8135	—
14.	Nr. 64	S-Ssmf MMS 24	—

Do czasu sekularyzacji klasztoru w 1810 roku większość z wymienionych rękopisów znajdowała się w bibliotece klasztornej w Krzeszowie. Były to prawdopodobnie rękopisy zawierające oznaczenia z dawnymi sygnaturami „Mf.”, które zostały im nadane podczas inwentaryzacji zbiorów we Wrocławiu w trzeciej dekadzie XX wieku, kontynuowanej pod kierunkiem Maxa Schneidera – ówczesnego kierownika wrocławskiej muzykologii³. Część z tych tabulatur lutniowych zawiera pieczęcie wskazujące na przechowywanie ich zarówno w Królewskim Akademickim Instytucie Muzyki Kościelnej we Wrocławiu (Königl. Acad. Institut für Kirchenmusik Breslau), jak i w Bibliotece Instytutu Muzyki Kościelnej (Musikalisches Institut bei der Universität Breslau) i Seminarium Muzykologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego (Musikwissenschaftliches Seminar der Universität Breslau), które tworzyły razem zreorganizowaną w 1920 roku przez Schneidera jednostkę Instytutu Muzyki Kościelnej (Institut für Kirchenmusik). Placówka ta stała się właścicielem posekularyzacyjnych muzykaliów ze Śląska, wśród których znalazły się tabulatury lutniowe z biblioteki cystersów w Krzeszowie. Do kolekcji przynależą również trzy tabula-

³ Por. R. Walter, *Musikgeschichte des Zisterzienserklosters Grüssau von Anfang des 18. Jahrhunderts bis zur Aufhebung im Jahre 1810* (w serii: „Musik des Ostens” 15). Kassel 1996, s. 74; F. Feldmann, *Nachlaß Max Schneider* (sprawozdanie z akcji katalogowania zbiorów z Musikalisches Institut bei der Universität Breslau, 1927), sygn. D-Bim SM 27/67, *passim*; A. Drożdżewska, *Życie muzyczne na Uniwersytecie Wrocławskim w XIX i I połowie XX wieku: edukacja muzyczna – działalność naukowa – ruch koncertowy* (w serii: „Musicologica Wratislaviensia” 7). Wrocław 2012, s. 169–178, 281–284.

ture bez dawnej sygnatury „Mf.”. Jedną z nich jest PL-Wn 396 Cim. (*olim* K. 44), która do zakończenia II wojny światowej znajdowała się w zbiorach biblioteki rodu Schaffgotschów w Cieplicach Śląskich (niem. Bad Warmbrunn). Tabulatura ta zawiera niemalże identyczną kartę tytułową co rękopis PL-WRu 60019 Muz. (*olim* Mf. 2002)⁴. Treść obu tytułowych stron rękopisów lutniowych prawdopodobnie wskazuje, że źródła te nie zostały spisane przez Hermanna Kniebandla, lecz przygotowane z myślą o nim, wręcz jemu dedykowane⁵ (zob. ilustracja 2).

Ilustracja 2. Karty tytułowe z dedykacjami dla o. Hermana Kniebandla OCist. Krzeszów (niem. Grüssau). Reprodukcje na podstawie egzemplarzy ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, sygn. PL-WRu 60019 Muz. (po lewej) i Biblioteki Narodowej w Warszawie, sygn. PL-Wn 396 Cim. (po prawej) [podkreślenia – G.J.].

⁴ Kwestia ta została zauważona i zaznaczona w wielu publikacjach, por. W. Boetticher, *Studien zur solistischen Lautenpraxis des 16. und 17. Jahrhunderts* [dysertacja habilitacyjna, nieopublikowana]. Berlin 1943, s. 376; D.A. Smith, P. Danner, „How beginners... should proceed”: the luth instruction of Lesage de Richée. „Journal of the Lute Society of America” Vol. 9 (1976), s. 89; R. Walter, *Musikgeschichte...*, s. 159–160; E. Wojnowska, *Muzykalnia opactwa krzeszowskiego. Opis i historia badań*. W: *Krzeszów uświęcony łaską*. Red. H. Dziurła, K. Bobowski. Wrocław 1997, s. 315; D. Gawryszuk, *Livre du Luth Mf. 2002 ze Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* [praca magisterska]. Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego we Wrocławiu. Wrocław 1998; Ch. Meyer, T. Crawford, F.-P. Goy, P. Király, M. Rollin, *Sources manuscrites en tablature. Luth et theorbe (c. 1500 – c. 1800). Catalogue descriptif* (w serii: „Collection d’Études Musicologiques. Sammlung Musikwissenschaftlicher Abhandlungen” 93). Vol. III/2. Ed. Ch. Meyer. Baden-Baden 1999, s. 169, 235; E. Bielińska-Galas, *Tabulatura lutniowa cysterskiego mnicha Hermanna Kniebandla w zbiorach Biblioteki Narodowej*. „Rocznik Biblioteki Narodowej” R. 36 (2004), s. 132; T. Jeż, *Some Remarks About the Provenance of the Lute Tablatures from Grüssau/Krzeszów*. „Musicology Today” Vol. 6 (2009), s. 129–130; G. Joachimiak, *Uwagi do „wrocławskiego” druku „Cabinet der Lauten” Philippa Franza Le Sage’a de Richée i muzyczna działalność rodziny Neidhardtów*. „Muzyka” R. 56 (2011), nr 3, s. 125, 126; tegoż, *Nachlaß Tappert: o kopii tabulatury lutniowej z biblioteki Schaffgotschów w Cieplicach dedykowanej cystersowi o. Hermienowi Kniebandlowi*. „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” R. 34 (2014) (w redakcji).

⁵ Por. T. Jeż, dz. cyt., s. 129–130; G. Joachimiak, *Nachlaß Tappert...*

Drugi ze wspomnianych rękopisów, który uzupełnia kolekcję jedenastu tabulatur lutniowych z sygnaturami „Mf.”, przechowywany jest obecnie w bibliotece Fundacji na Rzecz Kultury Muzycznej w Sztokholmie (*Stiftelsen Musikkulturens främjande*) – kolekcja Rudolfa Nydahla. Utwory z tego rękopisu wykazują wiele zbieżności z omawianą kolekcją⁶. Ostatnim rękopisem uzupełniającym wspomnianą kolekcję jest *I Trastulli d'Apollo*, którego karta tytułowa wskazuje, że wszystkie zapisane w nim utwory przeznaczono na obsadę kameralną: lutnię, flet traverso, skrzypce, basso oraz cembalo⁷. Wyjaśnienia wymaga natomiast rękopis Mf. 2007, który niestety zaginął. Udało się jednak ustalić, że zawierał on co najmniej jedną część *Sonaty d-moll* Esaiasa Reusnera mł.⁸. Potwierdza to ilustracja zamieszczona w książce Joachima Herrmanna⁹. W omawianym zbiorze rękopiśmiennych tabulatur lutniowych znajdują się utwory Carla Sedlacka, które należy uznać za unikatowe, gdyż występują wyłącznie w omawianych śląskich źródłach. Ponadto nie były dotąd przedmiotem badań muzykologów.

Kompozycje Carla Sedlacka zachowały się w trzech rękopisach. W tabulaturach PL-Wu RM 4140 i PL-Wu RM 4141 utwory podpisane zostały jego nazwiskiem w formie „Mr. Carl Sedlack” i „Mr. Zedl.” (zob. ilustracja 3), natomiast w PL-Wu RM 4142 jest to „A. Sedl.”, co można rozwinąć jako „A.[uthore] Sedl.[ack]”, gdyż pisownia jego nazwiska była różna, zarówno „Sedlack” jak i „Zedlack” lub „Sedlak” (zob. ilustracja 3).

Niestety, niewiele informacji biograficznych zachowało się na temat Carla Sedlacka. Brak również haseł o tym kompozytorze w największych encyklopediach muzycznych: *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* i *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*. Wiadomości o jego życiu i twórczości można znaleźć natomiast w pracach m.in. Rudolfa Waltera i Remigiusza Pośpiecha¹⁰. Podane przez

⁶ G. Joachimiak, *From Berlin to Stockholm. The Silesian Provenance of the MMS 24 Lute Tablature from Rudolf Nydahl's Private Collection in Stiftelsen Musikkulturens Främjande* (w przygotowaniu).

⁷ G. Joachimiak, *Z historii uniwersyteckich zbiorów posekularyzacyjnych. „I Trastulli d'Apollo” jako rękopis uzupełniający kolekcję tzw. „krzeszowskich” tabulatur lutniowych z XVIII wieku*. W: *Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku z okazji Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu Wrocławskiego. Internationale wissenschaftliche Konferenz Universität Breslau in der europäischen Kultur des 19. und 20. Jahrhunderts*. Red. J. Harasimowicz. Wrocław 2015 (w druku).

⁸ G. Joachimiak, *W sprawie identyfikacji repertuaru zaginionej tabulatury lutniowej Mf. 2007 z kolekcji opactwa cystersów w Krzeszowie*. „Muzyka” R. 58 (2013), nr 2, s. 41–57.

⁹ J. Herrmann, *Klingendes Schlesien. Musikkultur vom Mittelalter bis zum Barock*. Breslau 1938, s. 66.

¹⁰ Por. R. Walter, *Kirchenkomponisten der Diözese Breslau im 18. Jahrhundert*. „Oberschlesisches Jahrbuch” Jg. 7 (1991), s. 113, 131; tegoż, *Musikgeschichte...*, s. 8, 85, 101, 102, 161, 162, 183; tegoż, *Breslau, Kreuzherrenkloster St. Matthias*. W: *Schlesisches Musiklexikon*. Hrsg. L. Hoffmann-Erbrecht. Augsburg 2001 [dalej jako SML], s. 88; tegoż, *Gehirne (Gehörne)*. Franz. W: SML, s. 189; tegoż, *Heinrichau, Zisterziensertift (poln. Henryków) / Kr. Frankenstein*. W: SML, s. 267;

Mr. Carl Zedlitz.

Ilustracja 3. *Adagio* z podpisanym nazwiskiem kompozytora „Mr. Carl Zedlack.”. Reprodukacja na podstawie egzemplarza ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, sygn. PL-Wu RM 4141 (olim Mf. 2009), k. 38.

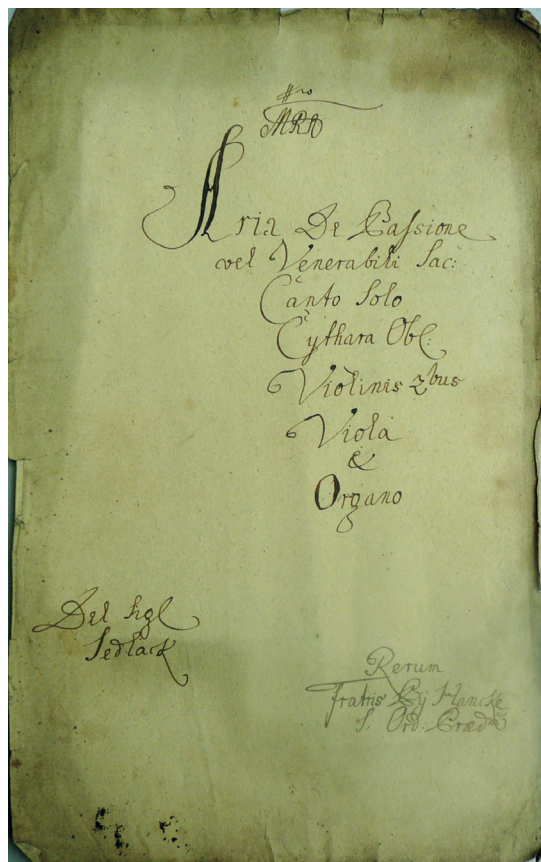
nich dane wskazują, że Carl Sedlack urodził się w Karpnikach (niem. Fischbach) koło Jeleniej Góry w 1730 roku, a zmarł w 1787 roku¹¹. Miał starszego brata Bartholomeusa (1728–1772), który wstąpił do zakonu cystersów w Henrykowie, gdzie zasłynął jako znawca chorału. Carl natomiast był wychowankiem przyklasztornej szkoły w Henrykowie¹², a w latach około 1748–1765 – nauczycielem, organistą i kompozytorem muzyki kościelnej w Trzebnicy (niem. Trebnitz), prawdopodobnie w klasztorze cysterek, a od 1761 roku w Starym Henrykowie (niem. Altheinri-

tegoż, *Trebnitz (poln. Trzebnica), Zisterzienserkloster*. W: SML, s. 745; R. Pośpiech, *Muzyka wielogłosowa w celebracji eucharystycznej na Śląsku w XVII i XVIII wieku*. Opole 2004, s. 237, 260, 355; tegoż, *Quellen zur Musikkultur der Zisterzienser in den schlesischen Musiksammlungen. „Ordens Nachrichten” (Klösterliche Musiksammlungen. Widerspiegelung der Musik im Leben der klösterlichen Gemeinschaften in der ehemaligen Donaumonarchie)* Jg. 4 (2011), s. 50–51.

¹¹ R. Walter, *Musikgeschichte...*, s. 8.

¹² Tamże, s. 8.

chau)¹³. Jest autorem czterech cyklów mszalnych (1751, 1754 i dwa cykle z 1761 roku), przechowywanych w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie¹⁴. Jego kompozycja znajdowała się również w kolekcji dominikanina Piusa Hanckego z Nysy¹⁵ (zob. ilustracja 4), a także w zbiorach kapeli muzycznej klasztoru krzyżowców z czerwoną gwiazdą we Wrocławiu¹⁶.

Ilustracja 4. Karta tytułowa utworu Carla Sedlacka z kolekcji rękopisów dominikanina z Nysy o. Piusa Hanckego. Reprodukacja na podstawie egzemplarza ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, bez sygnatury.

¹³ Johann Christian Witke (1717–1764) z Pawłowa Trzebnickiego (niem. Pawelkau) był organistą w Sułowie (niem. Sulau), a ok. 1738 organistą w klasztorze trzebnickich cysterek, zatem Sedlack był jego następcą, zob. R. Pośpiech, *Muzyka wielogłosowa...*, s. 361.

¹⁴ Sygn. PL-Wu RM 4981 (*olim* Mf. 1011), PL-Wu RM 4983 (*olim* Mf. 1013), PL-Wu RM 4982 (*olim* Mf. 1012), zob. R. Pośpiech, *Muzyka wielogłosowa...*, s. 260.

¹⁵ Por. K. Dola, *Dominikanie w Nysie 1749–1810. Przyczynek do historii zakonu i miasta*. Opole 2009, s. 116; E. Hauptman-Fischer, „Rerum patris Pii Hancke”. *O muzykaliach nyskiego dominikanina*. „Hereditas Monasteriorum” R. 2 (2013), s. 91.

¹⁶ R. Walter, *Breslau, Kreuzherrenkloster St. Matthias...*, s. 88.

W tabulaturach lutniowych cystersów krzeszowskich zachowały się trzy kompozycje Sedlacka: *Adagio* i *Fuga C-dur* (obie w PL-Wu RM 4140 i PL-Wu RM 4141) oraz *Aria g-moll* (w PL-Wu RM 4142). Według Waltera ojciec Carla i Bartholomeusa był nauczycielem i kantorem w Karpnikach¹⁷. Niestety, nie wskazał źródła, z którego pochodzą te informacje, ani nie zamieścił szczegółów pozwalających je zweryfikować i poznać na przykład imię ojca Sedlacków. Udało się natomiast dotrzeć do dedykowanej zmarłemu w 1742 roku Johannowi Antonowi Schaffgotschowi kantaty pogrzebowej, która może być podstawą do ustalenia nowych faktów na temat ojca Carla i o. Bartholomeusa Sedlacków¹⁸. Zachowane źródło zawiera wyłącznie tekst słowny tej kompozycji (zob. ilustracja 5).

Biorąc pod uwagę podaną przez Waltera informację, że Carl Sedlack urodził się w 1730 roku, w momencie pisania utworu związanego ze śmiercią J.A. Schaffgotscha kompozytor musiałby mieć dwanaście lat i pracować na stanowisku organisty, które określone jest na karcie tytułowej powyższego starodruku jako „Org. Therm.”. Można zatem podejrzewać, że chodzi o innego Carla Sedlacka, który posługiwał się skrótem „Org. Therm.”. Podobne określenie odnaleźć można na karcie tytułowej rękopisu *Organum Chori Choralis*, który Walter na podstawie duktu pisma przypisał klasztornemu organistcie z Krzeszowa Franzowi Lintnerowi działającemu w tym opactwie w latach 1760–1793¹⁹. Sformułowanie „Org. Therm.” odnosi się prawdopodobnie do stanowiska organisty w termach cieplickich, a więc w Cieplicach Śląskich (niem. Bad Warmbrunn), położonych tuż przy Jeleniej Górze (niem. Hirschberg)²⁰, gdzie swoją prepozyturę mieli od 1403 roku cystersi krzeszowscy. Sugeruje to zapis na karcie tytułowej rękopisu *Organum Chori Choralis*, a dokładnie określenie „Therm. Hirschberg. Præpositi perpetui”. Tę interpretację może potwierdzać wiele źródeł zachowanych w archiwum krzeszowskich cystersów. Jednym z nich jest dokument z wizytacji klasztoru cysterek w Trzebnicy, kiedy przeoryszą klasztoru była s. Bernarda Paczynski z Tenczyna (1747–1789), której siostra (s. Eleonora) dała się poznać w tym klasztorze jako kantorka w 1766 roku²¹. Źródło

¹⁷ R. Walter, *Musikgeschichte...*, s. 85.

¹⁸ G. Joachimiak, *Kantata pogrzebowa autorstwa Karla Sedlacka w świetle muzycznego mecenatu Johanna Antona Schaffgotscha*. „Hereditas Monasteriorum” R. 3 (2014) (w redakcji).

¹⁹ R. Walter, *Musikgeschichte...*, s. 30. Co jednak ciekawe, wspomniany wcześniej brat Carla Sedlacka, Bartholomeus, został wysłany do Cîteaux, gdzie miał dostęp do instrukcji, jak organy powinny towarzyszyć śpiewom w klasztorze. Opis z tej relacji wskazuje, że *Organum Chori Choralis* mogło zawierać właśnie te elementy, o których Sedlack wspominał w dzienniku z podróży, zob. K. Horváth, *Eine Reise nach Cîteaux zum Generalkapitel im Jahre 1768*. „Cistercienser-Chronik” Bd. 43 (1931), s. 54; R. Walter, *Musikgeschichte...*, s. 35.

²⁰ Obecnie Cieplice Śląskie Zdrój są dzielnicą Jeleniej Góry.

²¹ Siostra Bernarda dbała o aktywność klasztoru w zakresie muzycznym m.in. poprzez zamawianie przez nią msze przeznaczone na święto św. Bernarda 20 sierpnia, określane jako „Bernhardesmesse”. Zachowały się obecnie cztery tego rodzaju kompozycje, z czego trzy

Trauer = CANTATA
 auf die
 solenne Beysetzung
 Ihro Hochreichsgräflichen Excellenz,
 des Hochgebohrnen Herrn/
Herrn Hans Anton
Schaffgotsche
 genannt,
 des H. Röm. Reichs Grafen und semper frey, von
 und auf Kynast, Freyherrn zu Trachenberg, Herrn der Herrschaf-
 ten Kynast, Greifenstein und Giersdorf, auf Boberröhrsdorf/
 Schoosdorf/ Buchwald und Preißdorf; Ritters des goldnen
 Vlieses/ der zu Hungarn und Böhheim Königl. Majest. weyland
 wirklich-geheimen Rathes/ Cämmerers/ unter voriger Regierung
 gewesenem Fürsten-Tags-Præsidis, Directoris des Königl. Ober-
 Amts im Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien/ und bey der
 Ober-Accisen- und Steuer-Rectifications-Haupt-Commisskon
 Præsidis, wie auch derer beyden Fürstenthümer Schweidnitz und
 Jauer vormahligen Landes-Hauptmanns/ Obristen Erb-
 Hofmeisters und Erb-Hofrichters zc.
 welche
 von einer mitleidenden Feder entworfen
 und in Versammlung
 der Hochbetrübtten Hochreichsgräfl. Familie
 and anderer
 leidtragenden vornehmen Officianten und Bedienten
 produciret wurde
 von
Carl Sedlack. Org. Therm.
 Warmbrunn den 28 März 1742.
 Hirschberg, gedruckt bey Inmanuel Krahn.

*ex coll. hanc
 b. ad. n. m. d.
 Hirschb
 Johann Carl Hagen*

435567

Ilustracja 5. Karta tytułowa kantaty żałobnej (*Trauer Cantata*) autorstwa Carla Sedlacka na okoliczność śmierci J.A. Schaffgotscha, Hirschberg 1742. Reprodukacja na podstawie egzemplarza ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, sygn. 435 567.

to zawiera datę 2 listopada 1789 roku. Na początku wymienione zostały śląskie opactwa cystersów, a wśród nich nazwa cieplickiej prepozytury: „[...] Frater Petrus ejusdem Sac. Ord. Ducalis Monasterii B[eate] V[irgine] Mariae de Grisovio Abbas et Pralatus Infulatus **Ther | marum Hirschbergensium Praepositus perpetuus...** [wyróżnienie: G.J.]”²². Użyte sformułowanie „Therमारum Hirschbergensium Praepositus perpetuus” prawdopodobnie oznacza to samo miejsce – prepozyturę cystersów krzeszowskich w Cieplicach Śląskich, gdzie za sprawą rodu Schaffgotschów cystersi zarządzali gorącymi źródłami. Można tym samym przyjąć, że określenie stanowiska „Org. Therm.” na druku *Trauerkantate* Carla Sedlacka z 1742 roku odnosi się do posady organisty u cystersów w Cieplicach Śląskich.

W kontekście tej okolicznościowej kompozycji ku pamięci Johanna Antona Schaffgotscha prawdopodobnie chodzi o ojca Carla i Bartholomeusa Sedlacków – Carla Wilhelma Sedlacka. Wskazuje na to zachowana notatka dotycząca potwierdzenia zwrotu wraz z należnymi odsetkami (*Interessen*) pieniędzy pożyczonych przez Carla Wilhelma Sedlacka od prałata z Krzeszowa. Potwierdzenie to zostało dokonane w Cieplicach 12 lipca 1733 roku (zob. ilustracja 6):

Ich zu Emhs [Ehemals?] [Benemster?] bekenne hiermit | dass ich mir Von Ihre Hochwür-
digen und | Gnaden meinern Gnadigsten Herren Prä- | laten in Grüssau [AD] 1731 den
24 April | 20. rl: [Reichstaler?] und [AD] 1733 den 12. Julij 80 rth. [Reichstaler] | also zu-
sammen 100. rth [Reichstaler] entlehnet welches | mit gebührenden *Interessen* Verstkreche
zu- | ruck zustellen, davor mich mit eigener Hand | Unterschrift *Verobligier* | den 12. Julij
1733 | Carl Wilhelm | Sedlak | Schulmeister. | Warmbrunn²³.

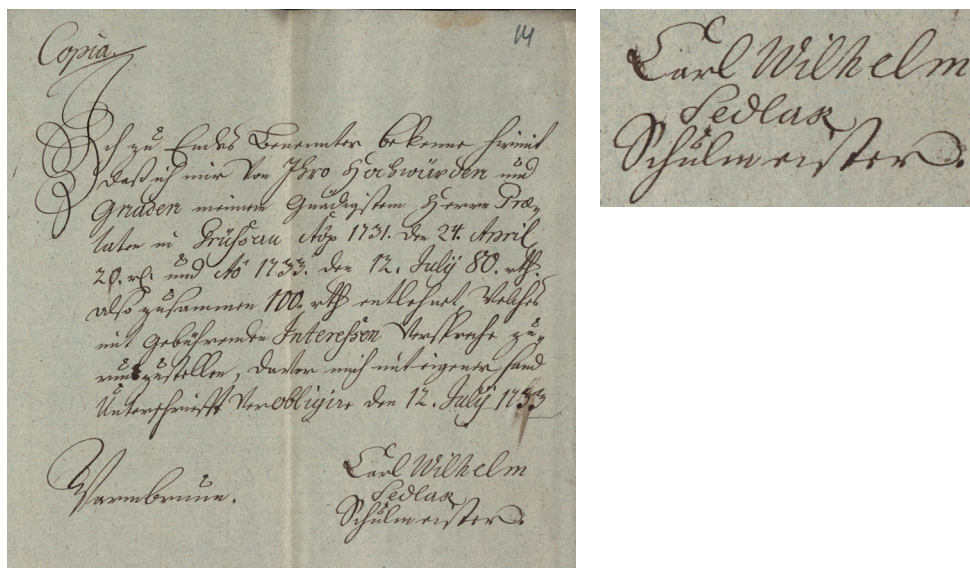
Z dokumentu tego wynika, iż już w 1731 roku Carl Wilhlem Sedlack pożyczał pieniądze od prałatów krzeszowskich. Informacja ta potwierdza zatem, że musiała to być osoba znacznie starsza od dotychczas znanych braci – o. Bartholomeusa Sedlacka i Carla Sedlacka. Co więcej, podpis złożony przez Carla Wilhelma Sedlacka na dokumencie z 1733 roku wskazuje, iż był on nauczycielem („Schulmeister”), co potwierdza informacje przekazane przez Waltera²⁴. Dodatkowo z dokumentu

w zbiorach wrocławskich, autorstwa trzebnickich *rectores musici*: Franziskusa Bassnera (sygn. PL-Wu RM 4153) i Gedeona Riedela (sygn. PL-Wu RM 4855, PL-Wu RM 4856), por. E. Kirsch, *Die Bibliothek des Musikalischen Instituts bei der Universität Breslau. Ein Beitrag zur Kenntnis von dem Anteil Schlesiens an der musikalischen Strömungen des 16–18. Jahrhunderts*. Hundsfield 1922, s. 59, 64–68; H. Szwejkowska, *Biblioteka klasztoru cysterek w Trzebnicy*. Wrocław 1955, s. 82; R. Pośpiech, *Muzyka wielogłosowa...*, s. 263–264, 309, 348–349; tegoż, *Quellen zur Musikkultur...*, s. 50–51.

²² Archiwum Państwowe we Wrocławiu [dalej AP Wrocław], „Archiwum cystersów z Krzeszowa”. Sygn. Rep. 83/587 „In Nomine Sanctæ et Individuæ Trinitatis. Amen”.

²³ AP Wrocław, „Archiwum cystersów z Krzeszowa”. Sygn. Rep. 83/434, s. 14.

²⁴ R. Walter, *Musikgeschichte...*, s. 8: „Pater Bartholomäus Sedlak, Heinrichau (1728–1772), Schulmeistersohn aus Fischbach bei Hirschberg, verfaßte ihn. Dessen jüngerer Bruder Carl

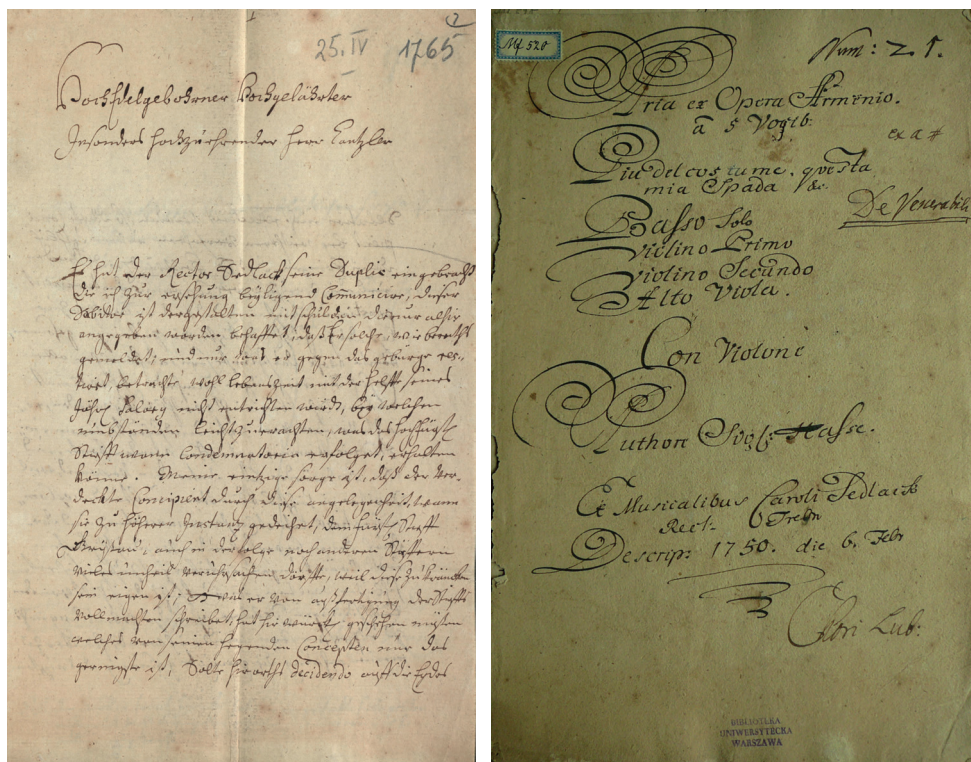
Ilustracja 6. Potwierdzenie spłaty długu przez Carla Wilhelma Sedlacka (Sedlaka) sygnowane jego własnoręcznym podpisem z dnia 12 lipca 1733. Reprodukacja na podstawie dokumentu ze zbiorów Archiwum Państwowego we Wrocławiu, sygn. Rep. 83/434.

wynika, że muzyk musiał być w bliskich relacjach z przełożonymi cystersów w Krzeszowie, skoro otrzymał pożyczkę pieniędzy od prałatów. Wydaje się jednak, że Walter, przygotowując dane biograficzne, mógł mieć do dyspozycji inne źródła, gdyż z pewnością wspomniałby o tej kwestii. Jego informacje oraz te pochodzące z wyżej wspomnianego odnalezionego dokumentu wzajemnie się uzupełniają. Tym samym można przyjąć, iż ojcem braci o. Bartholomeusa Sedlacka i Carla Sedlacka był Carl Wilhelm Sedlack – nauczyciel związany z cystersami krzeszowskimi, a w szczególności z ich prepozyturą w Cieplicach Śląskich. Prawdopodobnie nazwisko zapisane na karcie tytułowej kantaty pogrzebowej ku pamięci Johanna Antona Schaffgotscha z 1742 roku wskazuje również na osobę Carla Wilhelma Sedlacka jako organisty w termach cieplickich, pozostającego w służbie Johanna Antona Schaffgotscha. Powstaje zatem pytanie, komu należy przypisać kompozycje wpisane do krzeszowskich tabulatur lutniowych: Carlowi czy jego ojcu – Carlowi Wilhelmowi Sedlackowi.

Carl Sedlack (młodszy) pojawia się w źródłach zazwyczaj w kontekście klasztoru w Trzebnicy lub Lubiążu, zarówno w rękopisach muzycznych, jak i dokumentach archiwalnych. Jako „Rector Trebnitz” wymieniony jest w dokumencie z 25 kwietnia 1765 roku napisanym przez Josepha Kühna – kompozytora również związanego

Sedlak (1730–1787) ließ sich feststellen als Schulmeister, Organist und Kirchenkomponist in Trebnitz und Altheinrichau an von Zisterzienserpatres betreuten Kirchen”.

z opactwami cysterskimi w Lubiążu i Trzebnicy²⁵ – a także na odpisie utworu Johanna Adolfa Hassego z podaną datą 6 lutego 1750 roku, przygotowanego prawdopodobnie dla cystersów w Lubiążu (zob. ilustracja 7)²⁶.

Ilustracja 7. Carl Sedlack wymieniony jako „Rector Trebnitz” w dokumencie z Trzebnicy z dnia 25 kwietnia 1765 oraz na karcie tytułowej utworu J.A. Hassego *Aria ex Opera Arminio...* z 6 lutego 1750. Reprodukcyjne na podstawie dokumentu ze zbiorów Archiwum Państwowego we Wrocławiu, sygn. Rep. 83/434 (po lewej) oraz egzemplarza ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, sygn. PL-Wu RM 4458 (po prawej).

²⁵ Do *rectores musici* piszących muzykę dla trzebnickich cysterek poza Franziskusem Bassnerem i Gedeonem Riedelem należy dodać również Josepha Kühna (ok. 1702–1766), który, podobnie jak Carl Sedlack, związany był z klasztorami cystersów w Lubiążu (do ok. 1750), a później cysterek w Trzebnicy. Jego kompozycje wykonywano często na Śląsku w różnych ośrodkach kościelnych (poza Lubiążem i Trzebnicą były to również Nysa, Żagań, Wrocław – klasztor krzyżowców z czerwoną gwiazdą i klasztor kanoników regularnych), por. H.E. Guckel, *Katholische Kirchenmusik in Schlesien*. Leipzig 1912, s. 59; E. Kirsch, dz. cyt., s. 45–48; R. Pośpiech, *Muzyka wielogłosowa...*, s. 257, 263–264, 269, 335; tegoż, *Quellen zur Musikkultur...*, s. 51.

²⁶ Por. AP Wrocław, „Archiwum cystersów z Krzeszowa”. Sygn. Rep. 83/434, s. 1–3; J.A. Hasse, *Aria ex Opera Arminio...*, *Ex Musicalibus Caroli Sedlack | Rect. Trebn | Descr. 1750. die 6 Febr. | Chori Lub.* Sygn. PL-Wu RM 4458 (olim Mf. 520).

Trudności z przypisaniem kompozycji jednemu z Sedlacków zwiększa ograniczona liczba źródeł, gdyż lutniowe utwory tego kompozytora zachowały się wyłącznie w kolekcji krzeszowskiej i są to tylko trzy kompozycje, które różnią się od pozostałych dzieł Sedlacka nie tylko pod względem obsady, lecz także elementów stylistycznych. Wśród tych utworów znajduje się *Aria* z dopiskiem „A. Sedl.” przeznaczona na lutnię trzynastochórową, zapisana w tonacji *g-moll* wraz z zaznaczoną skordaturą na początku. Jest to bardzo krótka kompozycja z rękopisu PL-Wu RM 4142 (*olim* Mf. 2010), która składa się z dwóch części w sumie dających 14 taktów (zob. ilustracja 8). Każda z nich rozpoczyna się odbitką w przedtaktcie, a w drugiej już na samym początku wyraźnie podkreślony jest rytm: ósemka z kropką i szesnastka. Charakterystyczne dla lutni trzynastochórowej niskie brzmienie zostało tu widocznie wyeksponowane poprzez użycie najniższych dźwięków instrumentu (chórów 11, 12 i 13 – *c* z oktawy wielkiej oraz *b* i *a* z oktawy kontra) i wykorzystanie wyłącznie pierwszej pozycji instrumentu – najwyższym dźwiękiem w kompozycji, który zazwyczaj występuje, jest *es* z oktawy razkreślnej z wychyleniem

Ilustracja 8. A.[uthore] Sedl.[ack] *Aria*. Reprodukacja na podstawie egzemplarza ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, sygn. PL-Wu RM 4142, k. 7.

do *g* w ostatnim taktie. Wykonawca gra tu głównie w środkowym rejestrze instrumentu, sięgając najdalej do trzeciego progu na gryfie i wykorzystując przede wszystkim dolne chóry lutni. Wymaga to zatem od lutnisty sprawności nie tyle lewej, co prawej ręki.

Problem techniczny w tej kompozycji dotyczy przede wszystkim skoków kciuka pomiędzy chórami w prawej ręce. Licznie występujące dwudźwięki i akordy wymagają od wykonawcy wysokich umiejętności gry, szczególnie w zakresie prawej ręki (niskie wymagania kompozycji pozornie sugerować może ograniczona i nieskomplikowana partia lewej ręki). Osoba, która opracowała ten utwór na lutnię, sprawnie posługiwała się kontrapunktem i harmonią, ale samą strukturę tej kompozycji cechują bardzo ograniczone środki wykonawcze w zakresie techniki lutniowej, co z kolei jest jedną z cech charakterystycznych repertuaru lutniowego bliższego okresowi przedklasycyzmu. Można jednak przypuszczać, że ani *Aria* z PL-Wu RM 4142, ani *Adagio* i *Fuga* Sedlacka zanotowane dwukrotnie w tabulaturach lutniowych: PL-Wu RM 4140 i PL-Wu RM 4141, najprawdopodobniej nie zostały napisane w oryginale na lutnię, lecz jedynie przepisane i dostosowane do tego instrumentu w podstawowym zakresie. Istnieje też możliwość, że osoba, która dokonała opracowania na lutnię, nie znała wystarczająco specyfiki tego instrumentu, przez co nie zostały wykorzystane w pełni jego możliwości. Niewykluczone, że osoba opracowująca te kompozycje była zaznajomiona przede wszystkim z grą na organach, dlatego można przypuszczać, że są to opracowania Carla Wilhelma Sedlacka lub jego syna Carla. *Casus* związany z atrybucją kompozycji lutniowych nie może zatem zostać jednoznacznie rozwiązany, utwory te bowiem mógł przygotować ojciec – jako doświadczony i wykształcony organista-nauczyciel, ale mógł to również zrobić młody adept dysponujący już pewnymi umiejętnościami i wiedzą o muzyce, co prawdopodobnie pozwalało mu na przygotowanie takiej wersji utworu. Opracowania tych kompozycji mógł też ostatecznie dokonać sam skryptor bądź osoba, która osobiście wykonywała repertuar Sedlacka. Potrzebne są zatem dalsze badania, które rozstrzygną ten problem. Niewątpliwie zarówno odnalezione dokumenty archiwalne, jak i kantata ku pamięci Johanna Antona Schaffgotoscha umożliwiają poznanie nowego członka rodziny Sedlacków, co daje też nowe możliwości w zakresie atrybucji kompozycji.

Rodzinę Sedlacków z pewnością należy uznać za bardzo muzykalną i zaangażowaną w działalność pedagogiczną w lokalnej społeczności na Śląsku. Jej członkowie związani byli z klasztorami cystersów w Lubiążu, Trzebnicy (żeński klasztor cysterek) i Henrykowie, ale, jak się okazuje, również w Krzeszowie wraz z ich prepozyturą w Cieplicach Śląskich (Carl Wilhelm starszy). Choć Carl Sedlack ojciec i jego syn Carl byli organistami, to obecnie nieznanne są ich utwory przeznaczone na ten instrument, lecz jedynie na obsady dla klasztornych kapel. Wykonywanie tych dzieł nie ograniczało się wyłącznie do ośrodków, z którymi rodzina Sedlacków była

związana. Potwierdza to obecność utworów przypisanych Sedlackowi w repertuarze wykonywanym w kościele św. Macieja we Wrocławiu, a więc w klasztorze krzyżowców z czerwoną gwiazdą²⁷, a także w klasztorze dominikanów w Nysie, o czym zaświadcza kolekcja o. Piusa Hanckego, w której – co ciekawe – kompozycje przeznaczone zostały na harfę lub cytarę²⁸. Sedlacka można ponadto zakwalifikować nie tylko do grona kompozytorów, których utwory były wykonywane na Śląsku, ale do grona „śląskich kompozytorów”. Do podobnego wniosku doszli już muzykolodzy wrocławscy niespełna 100 lat temu, kiedy w ramach cyklu koncertów dawnej i nowej śląskiej muzyki kameralnej „Ältere und neuere schlesische Kammer=Musik” w Sali Muzycznej Uniwersytetu Wrocławskiego dnia 3 czerwca 1916 roku o godz. 20.15 wykonano m.in. kompozycje z tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich (Martina Prantla, Esaiasa Reusnera, Silviusa Leopolda Weissa). Znalazło się wśród nich również *Adagio C-dur* Carla Sedlacka w opracowaniu na wiolonczelę i organy (zob. ilustracja 9)²⁹.

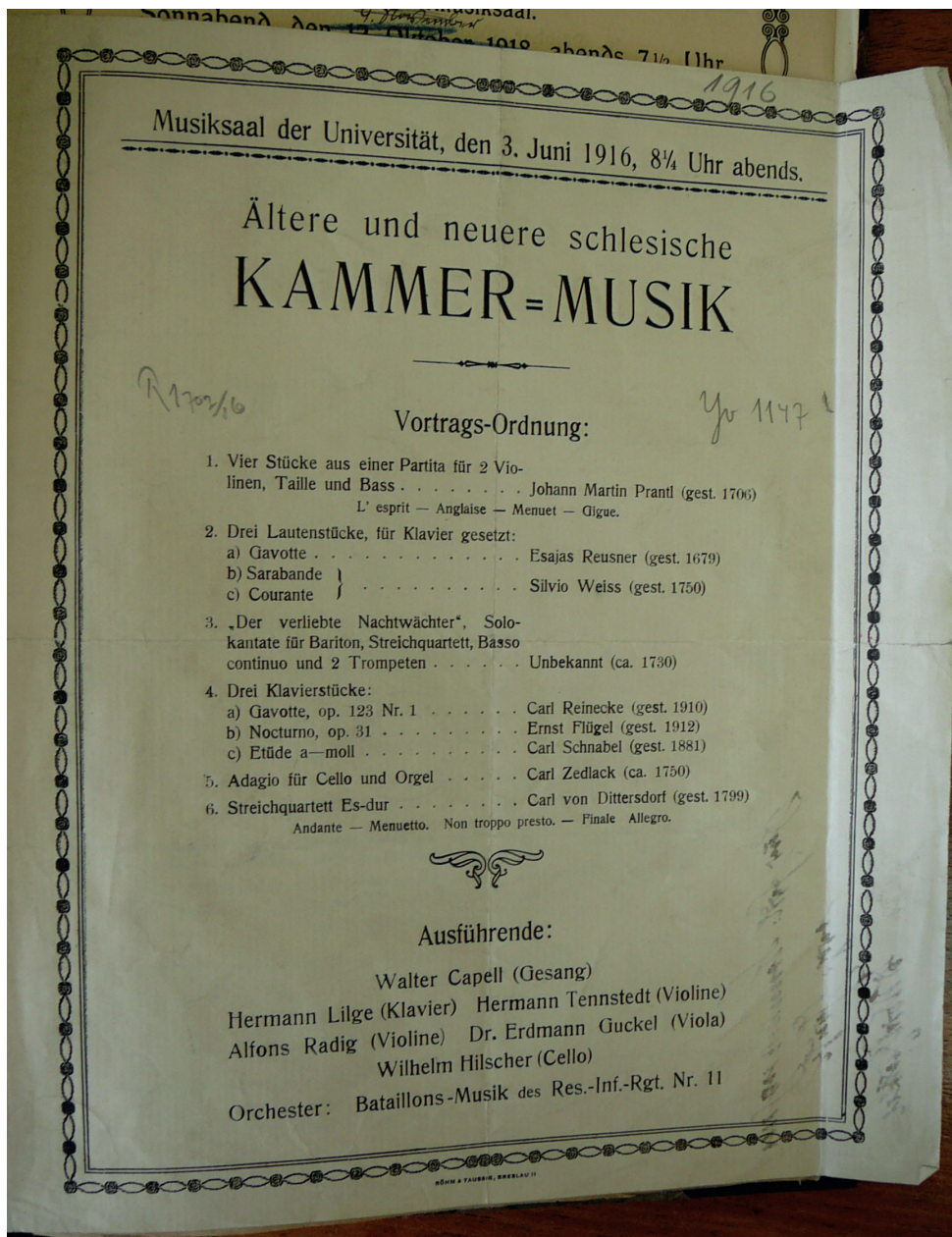
Na afiszu przy nazwisku Sedlacka widnieje data – około 1750 roku. Czy jest to data śmierci Carla Sedlacka ojca, czy podano ją tylko orientacyjnie, a może przepisano ją z okładki rękopisu muzycznego PL-Wu RM 4458 – tego, niestety, nie wiadomo. Można jednak przyjąć, że ówczesni wrocławscy badacze i wykonawcy tej muzyki (np. Hans Erdmann Guckel) znali już wówczas jej wartość i mieli świadomość znaczenia zwiezionych do Wrocławia posekularyzacyjnych muzykaliów, wśród których jednym z ciekawszych źródeł były tabulatury lutniowe cystersów krzeszowskich³⁰. Lutnia i muzyka wykonywana z jej udziałem, zarówno solo, jak i w obsadzie kameralnej, znalazła tu bowiem podatny grunt w XVII i XVIII wieku, a jej znaczenie stało się porównywalne do znaczenia silnie reprezentowanej na Śląsku muzyki organowej, czyniąc ten region jednym z ważniejszych miejsc w zakresie pielęgnowania tradycji lutniowych w Europie.

²⁷ Chodzi o kompozycję, w której Franciscus Gehirne (1752–1811) wykorzystał materiał z kompozycji C. Sedlacka według praktyki znanej jako *missae parodiae*, por. R. Walter, *Breslau, Kreuzherrenkloster St. Matthias...*, s. 88; tegoż, *Gehirne (Gehörne), Franz...*, s. 189; R. Pośpiech, *Muzyka wielogłosowa...*, s. 237, 355.

²⁸ E. Hauptman-Fischer, dz. cyt., s. 81–93.

²⁹ Afisz koncertu w Sali Muzycznej Uniwersytetu Wrocławskiego z 3 czerwca 1916 r. Sygn. Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu: Yv 1147; A. Drożdżewska, dz. cyt., s. 146.

³⁰ Kompozycje z tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich, w tym m.in. wszystkie utwory Carla Sedlacka na lutnię, ukazały się na płycie pt. *Saint Amour. Muzyka z rękopisów tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich – Music from the Lute Tablature Manuscripts of Krzeszów Cisterciens – Musik aus den handschriftlichen Lautentabulaturen der Grüssauer Zisterzienser* – partię lutni wykonał Jan Čižmář z Brna. Jest to premierowe nagranie utworów m.in. tego kompozytora, które odbyło się w klasztornej bibliotece w Krzeszowie, a płyta została wydana w grudniu 2013 r. przy wsparciu Urzędu Miasta Jelenia Góra. Pomysłodawcą nagrania i wydania płyty CD jest autor niniejszego artykułu.

5. Adagio für Cello und Orgel Carl Zedlack (ca. 1750)

Ilustracja 9. Afisz koncertu zawierający informację o wykonaniu *Adagia* Carla Sedlacka (nr 5) z tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich w Sali Muzycznej Uniwersytetu Wrocławskiego 3 czerwca 1916 r. Reprodukacja na podstawie egzemplarza ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, sygn. v 1147.

Bibliografia

Rękopisy muzyczne

- sygn. PL-Wu RM 4458 (*olim* Mf. 520)
sygn. PL-Wu RM 4981 (*olim* Mf. 1011)
sygn. PL-Wu RM 4982 (*olim* Mf. 1012)
sygn. PL-Wu RM 4983 (*olim* Mf. 1013)
sygn. PL-Wu bez sygnatury [kolekcja o. Piusa Hanckego]
tabulatura lutniowa, sygn. PL-Wu RM 4140 (*olim* Mf. 2008)
tabulatura lutniowa, sygn. PL-Wu RM 4141 (*olim* Mf. 2009)
tabulatura lutniowa, sygn. PL-Wu RM 4142 (*olim* Mf. 2010)

Materiały archiwalne

- Rękopisy z „Archiwum cystersów z Krzeszowa”. Archiwum Państwowe we Wrocławiu, sygn. Rep. 83/434, Rep. 83/587.

Starodruki

- Trauer=Cantata auf die solenne Beysetzung Ihro Hochreichsgräflichen Excellenz, des Hochgebohren Herrn Herrn Hanß Anton Schafgotsche [...] produciret wurde von Carl Sedlack. Org. Therm., Warmbrunn den 28 Merz 1742, Hirschberg, gedruckt bey Immanuel Krahn*, sygn. PL-WRu OSD 435567.

Druki ulotne

- Afisz koncertu w Sali Muzycznej Uniwersytetu Wrocławskiego z 3 czerwca 1916 r., sygn. PL-WRu Yv 1147.

Literatura

- Bielińska-Galas Ewa, *Tabulatura lutniowa cysterskiego mnicha Hermanna Kniebandla w zbiorach Biblioteki Narodowej*. „Rocznik Biblioteki Narodowej” R. 36 (2004), s. 131–146.
- Boetticher Wolfgang, *Studien zur solistischen Lautenpraxis des 16. und 17. Jahrhunderts* [dysertacja habilitacyjna]. Berlin 1943.
- Christian Meyer, Crawford Tim, Goy François-Pierre, Király Peter, Rollin Monique, *Sources manuscrites en tablature. Luth et theorbe (c. 1500 – c. 1800). Catalogue descriptif* (w serii: „Collection d’Etudes Musicologiques. Sammlung Musikwissenschaftlicher Abhandlungen” 93). Vol. III/2. Ed. Ch. Meyer. Baden-Baden 1999.
- Dola Kazimierz, *Dominikanie w Nysie 1749–1810. Przyczynek do historii zakonu i miasta*. Opole 2009.
- Drożdżewska Agnieszka, *Życie muzyczne na Uniwersytecie Wrocławskim w XIX i I połowie XX wieku: edukacja muzyczna – działalność naukowa – ruch koncertowy* (w serii: „Musicologica Wratislaviensia” 7). Wrocław 2012.

- Feldmann Fritz, *Nachlaß Max Schneider* (sprawozdanie z akcji katalogowania zbiorów z Musikalisches Institut bei der Universität Breslau), sygn. D-Bim SM 27/67.
- Fubini Enrico, *Historia estetyki muzycznej*. Przełożył Zbigniew Skowron. Kraków 2002.
- Gawryszuk Danuta, *Livre du Luth Mf. 2002 ze Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* [praca magisterska]. Wrocław 1998.
- Hauptman-Fischer Ewa, „*Rerum patris Pii Hancke*”. *O muzykaliach nyskiego dominikanina*. „Hereditas Monasteriorum” R. 2 (2013), s. 81–93.
- Herrmann Joachim, *Klingendes Schlesien. Musikkultur vom Mittelalter bis zum Barock*. Breslau 1938.
- Horváth Konstantin, *Eine Reise nach Citeaux zum Generalkapitel im Jahre 1768*. „Cistercienser-Chronik” Bd. 43 (1931), s. 54.
- Jeż Tomasz, *Some Remarks About the Provenance of the Lute Tablatures from Grüssau/Krzyszów*. „Musicology Today” Vol. 6 (2009), s. 127–152.
- Joachimiak Grzegorz, *From Berlin to Stockholm. The Silesian Provenance of the MMS 24 Lute Tablature from Rudolf Nydahl's Private Collection in Stifelsen Musikkulturens Främjande* (w przygotowaniu).
- Joachimiak Grzegorz, *Kantata pogrzebowa autorstwa Karla Sedlaka w świetle muzycznego mecenatu Johanna Antona Schaffgotscha*. „Hereditas Monasteriorum” R. 3 (2014) (w redakcji).
- Joachimiak Grzegorz, *Nachlaß Tappert: o kopii tabulatury lutniowej z biblioteki Schaffgotschów w Cieplicach dedykowanej cystersowi o. Hermienowi Kniebandlowi*. „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” R. 34 (2014) (w redakcji).
- Joachimiak Grzegorz, *Uwagi do „wrocławskiego” druku „Cabinet der Lauten” Philippa Franza Le Sage’a de Richée i muzyczna działalność rodziny Neidhardtów*. „Muzyka” R. 56 (2011), nr 3, s. 123–151.
- Joachimiak Grzegorz, *W sprawie identyfikacji repertuaru zaginionej tabulatury lutniowej Mf. 2007 z kolekcji opactwa cystersów w Krzeszowie*. „Muzyka” R. 58 (2013), nr 2, s. 41–57.
- Joachimiak Grzegorz, *Z historii uniwersyteckich zbiorów posekularyzacyjnych. „I Trastulli d’Apollo” jako rękopis uzupełniający kolekcję tzw. „krzeszowskich” tabulatur lutniowych z XVIII wieku*. W: *Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku z okazji Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu Wrocławskiego. Internationale wissenschaftliche Konferenz Universität Breslau in der europäischen Kultur des 19. und 20. Jahrhunderts*. Red. Jan Harasimowicz. Wrocław 2014 (w druku).
- Kirsch Ernst, *Die Bibliothek des Musikalischen Instituts bei der Universität Breslau. Ein Beitrag zur Kenntnis von dem Anteil Schlesiens an der musikalischen Strömungen des 16–18. Jahrhunderts*. Hundsfeld 1922.
- Pośpiech Remigiusz, *Muzyka wielogłosowa w celebracji eucharystycznej na Śląsku w XVII i XVIII wieku*. Opole 2004.
- Pośpiech Remigiusz, *Quellen zur Musikkultur der Zisterzienser in den schlesischen Musiksammlungen*. „Ordens Nachrichten” (*Klösterliche Musiksammlungen. Widerspiegelung der Musik im Leben der klösterlichen Gemeinschaften in der ehemaligen Donaumonarchie*) Jg. 4 (2011), s. 43–51.
- Saint Amour. Muzyka z rękopisów tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich – Music from the Lute Tablature Manuscripts of Krzeszów Cistercians – Musik aus den handschriftlichen Lautentabulaturen der Grüssauer Zisterzienser*. Płyta CD. Wyd. Urząd Miasta Jelenia Góra 2013.
- Schlesisches Musiklexikon*. Hrsg. Lothar Hoffmann-Erbrecht. Augsburg 2001.
- Sedlack Carl, *Trauer Cantata auf die solenne Beisetzung Ihro Hochreichsgräflichen Excellenz, des Hochgebohrnen Herrn/ Herrn Hans Anton Schafgotsche genannt... leidtragenden vornehmen Officianten und Bedienten produciret wurde*, Hirschberg 1742, sygn. PL-WRu OSD: 435567.

- Smith Douglas Alton, Danner Peter, „*How beginners... should proceed*”: *the luth instruction of Lesage de Richee*. „Journal of the Lute Society of America” Vol. 9 (1976), s. 87–94.
- Szwejkowska Helena, *Biblioteka klasztoru cysterek w Trzebnicy*. Wrocław 1955.
- Tarlinski Piotr, *Teologiczno-estetyczne aspekty duchowości cysterskiej*. W: *Johannes Nucius. Epoka – Duchowość – Życie i twórczość*. Red. Remigiusz Pośpiech, ks. Piotr Tarlinski. Opole 2008.
- Walter Rudolf, *Breslau, Kreuzherrenkloster St. Matthias*. W: *Schlesisches Musiklexikon*. Hrsg. Lothar Hoffmann-Erbrecht. Augsburg 2001, s. 87–88.
- Walter Rudolf, *Gehirne (Gehörne), Franz.* W: *Schlesisches Musiklexikon*. Hrsg. Lothar Hoffmann-Erbrecht. Augsburg 2001, s. 189.
- Walter Rudolf, *Heinrichau, Zisterzienserstift (poln. Henryków) / Kr. Frankenstein*. W: *Schlesisches Musiklexikon*. Hrsg. Lothar Hoffmann-Erbrecht. Augsburg 2001, s. 266–268.
- Walter Rudolf, *Kirchenkomponisten der Diözese Breslau im 18. Jahrhundert*. „Oberschlesisches Jahrbuch” Jg. 7 (1991), s. 111–141.
- Walter Rudolf, *Musikgeschichte des Zisterzienserklosters Grüssau von Anfang des 18. Jahrhunderts bis zur Aufhebung im Jahre 1810* (w serii: „Musik des Ostens” 15). Kassel 1996.
- Walter Rudolf, *Trebnitz (poln. Trzebnica), Zisterzienserkloster*. W: *Schlesisches Musiklexikon*. Hrsg. Lothar Hoffmann-Erbrecht. Augsburg 2001, s. 744–745.
- Wojnowska Elżbieta, *Muzykalia opactwa krzeszowskiego. Opis i historia badań*. W: *Krzeszów uświęcony łaską*. Red. Henryk Dziurla, Kazimierz Bobowski. Wrocław 1997, s. 313–320.

The Attribution of Compositions by Carl Sedlack Preserved in the Krzeszów Cistercians' Collection of Manuscript Lute Tabulatures in the Context of Recently Discovered Archive Sources

Summary

The subject of the article are biographical and genealogical and attribution issues that concern the composer Carl Sedlack. His handwritten works for the lute were noted down in lute tablature manuscripts from the 18th-century collection of Krzeszów (Grüssau) Cistercians. These pieces are unique. The article's title concerns the problem of attribution of the pieces, which arose in connection with recently discovered sources. They show that there were probably two composers and organists with the same name and surname: Carl Sedlack, one of them could have been a father (Sedlack the older) and the other – his son (Sedlack the younger). Such a hypothesis is based on the information from archive sources and the title page from an old print made for the occasion of Johann Anton Schaffgotsch's funeral. Carl Sedlack the older was most probably connected with Krzeszów Cistercians branch in Cieplice Śląskie but his son appears as a composer in music sources from other monasteries, often of Cistercian provenance, e.g. Lubiąż, Trzebnica, Henryków. Although there is no certainty as to the correct attribution of the compositions for lute by Sedlack, these pieces show that during that time in Silesia lute was not less popular than the organ.